

„Kis sziget” őszi verőfényben...

Mire ez a cikk a 3K hasábjain megjelenik – vélhetően – ködös, szürke vagy éppen havas tél lesz, ám az október eleji Fürstenfeldben eltöltött verőfényes két nap felidézése, már csak ennek okán is alkalmas lehet arra, hogy vidámabb színben láttassa a világot az olvasókkal.

Ha az embert vendégségbe hívják, utána úgy illő, ha nem volt megelégedve a vendéglátással, hallgasson, ám ha úgy érzi, hogy a vendéglátó és a vendéglátás tökéletes volt, köszönje meg, és adjon hangot megelégedettségének. Nos, ezt teszi e sorok írója is, aki Beniczky Péterné meghívására vett részt a Kodolányi János Főiskola által szervezett Könyvtári Konferencián, Fürstenfeldben, október első két napján.

Beniczky Zsuzsa a Kodolányi János Főiskola Könyvtárának vezetője pályázat útján teremtett forrást a fent említett könyvtári konferencia megrendezésére, amely a *Magyar-osztrák olvasási szokások*, illetve *Az internet hatása az olvasáskultúrára* témakörében kívánta informálni hallgatóságát. Az időjárás kegyeibe fogadta a konferencia előadóit és résztvevőit egyaránt, hiszen ragyogóan szép, napsütéses őszeleji napon indult el a könyvtárosokból verbuválódott csapat Székesfehérvárról Fürstenfeldbe.

A Kelet-Stájer-dombvidéken található, hatezer lakost számláló városka kereskedelmi és kulturális jelentőségű körzeti székhely Burgenland határán, amolyan finom kezek által kimunkált kis „ékszerdoboz”, amely tiszta utcáskáival és a történelmi hangulatot őrző épületeivel méltó színhelyéül szolgált a konferenciának. S, hogy miért éppen Fürstenfeldre esett a szervezők választása? Nos ennek a ténynek egészen egyszerű a magyarázata. 2005. december 12-én, Fürstenfeldben írta alá Werner Gutzwar polgármester és Szabó Péter, a Kodolányi János Főiskola főigazgatója a városkában létesített Oktatási Központ működtetéséről szóló szerződést, amelynek értelmében a székesfehérvári főiskola nappali és levelező tagozatos hallgatói tanulmányaik egy részét Ausztriában folytathatják. A konferencia szervezői pedig úgy vélték, hogy mi sem természetesebb, mint hogy kihelyezett tagozatuk legyen a vendéglátó, ezáltal megteremtve az Oktatási Központ szélesebbkörű megismertetését.

A hivatalos program nyitányaként – egy remek ebéd, és kellemes hangulatú beszélgetés közben – Fürstenfeld polgármestere köszöntötte a résztvevőket. Délután kezdődtek a szakmai előadások; amelyeknek sorát a fürstenfeldi városi könyvtár vezetője, Marianne Rauscher, asszony nyitotta meg. Figyelemfelkeltően beszélt a helybeliek könyvtárhasználati szokásairól, arról, hogy a 160 négyzetméter alapterületű könyvtár, amely a hét három napján, meghatározott időbeosztás szerint áll a lakosok rendelkezésére, hányféle és milyen színvonalú szolgáltatásokkal várja az érdeklődőket. A fotókon bemutatott olvasószobák és ifjúsági „kuckók” arról győzték meg a hallgatóságot, hogy az osztrák kollégák remek érzékkel

és a mindenkori igényekhez igazodva fejlesztik, szépítik könyvtárukat. Ezután Beniczky Zsuzsa a Kodolányi János Főiskola könyvtárát mutatta be. Rövid történeti visszapillantásának fókuszában érdekes statisztikai adat állt: 1995-ben 1471 beíratkozott hallgatója volt a főiskolának, ez a szám 2006-ra már 9304-re emelkedett. A hallgatói létszám csaknem megtízszereződése a könyvtár állományának folyamatos, és egyre nagyobb mértékű gyarapítását igényelte. A konferencia hallgatósága előtt egy remekül működő, és a diákságot minden szinten kiszolgáló könyvtár képe körvonalazódott az előadó szavai nyomán, aki Victor Frankl gondolatával zárta mondandóját: „*A könyv elsőrangú fegyver az esztelenség elleni harcban*”. Ez a mottó vezettet át a következő előadáshoz, amelyet Bánkeszi Katalin, az Országos Széchényi Könyvtár címzetes igazgatója *Változó olvasói igények – változó könyvtáros világ* címmel tartott meg. Az előadó logikusan felépített és rendkívül élvezetes előadásában képet festett arról, miként változik a világ az elektronikus eszközök térhódításának következtében, ennek következményeként hogyan alakulnak át az olvasói, olvasási szokások, és milyen újfajta kommunikációs csatornákon keresztül tudják az olvasók tartani a kapcsolatot a könyvtárakkal. Az előadó együttgondolkodásra serkentve hallgatóságát, arra is kereste a választ, hogyan tágíthatók ki a könyvtár falai az internet segítségével, és ezáltal miként lehet a könyvtárak bűvkörébe vonni azokat az embereket is, akik odáig be sem tették a lábukat a kultúra csarnokába. Bánkeszi Katalin elmondta, milyen fontosnak tartja az igényesen megszerkesztett honlapokat, hiszen ezek mintegy belépőül szolgálhatnak a könyvtárakba. Előadása záróakkordjaként felszólította a jelenlévőket: „*Legyünk bátrak és kreatívak, amikor az olvasóinkat egyre jobb minőségben kívánjuk kiszolgálni. Fogjunk össze, adjuk össze tudásunkat!*” Érdekes volt ezután meghallgatni Christian Jahl bécsi főkönyvtáros előadását az osztrák főváros könyvtárának feladatairól, különös tekintettel a felhasználóknak nyújtott szolgáltatásokra. Az előadó a könyvtár sikerének elemzésekor arra is kitért, mennyire fontosnak tartja a bibliotéka elhelyezését, hiszen az Bécs belvárosában, közlekedési szempontból kitűnő helyen található. Elemző előadásában a könyvtár megváltozott szerepéről és számos olyan, a hagyományos könyvtár kereteit feszegető rendezvényről számolt be, amelyek mind-mind az egyre inkább divattá váló közösségi hely érdemeiről szóltak. Érdekes adat, hogy a könyvtárat használók nyolcvan százaléka a negyven éven aluli korosztályból kerül ki. Ezután következett Péterfi Rita, aki a Könyvtári Intézet munkatársaként *A könyvtárhasználati szokások alakulását a számítógép- és internethasználat tükrében* vizsgálta, az OSZK és a TÁRKI 2005-ben folytatott közös kutatásának adataira támaszkodva. Nagy Attila olvasáskutatóval közösen végzett vizsgálat középpontjában az alábbi kérdések álltak: „*a könyvtár milyen módon és mértékben képes szolgálni az embereknek az életben való boldogulását, tud-e, képes-e megfelelő segítséget nyújtani a hozzáférőknek, kinek-kinek a saját problémája megoldásában*”. A táblázatok elemzésének összegzéseként az előadó megállapította, hogy a digitális szakadékként leírt jelenség a XXI. században oda vezetett, hogy „*A kulturális javak kumulálódásával a hozzáféréssel rendelkezők előnyei tovább növekedtek azokkal szemben, akik mindezen javakkal nem rendelkeznek. A megosztottság szélesedésének oka abban keresendő, hogy a hátránnyal bíró csoporthoz képest az előnyös helyzetben lévők nagyobb ütemben fejlődnek, vagyis a köztük levő távolság, a megosztottság nem csökken*”.

A szünet után a grazi városi könyvtár vezetője, Binder Christophe az osztrák nagyváros lakóinak olvasási szokásairól ejtett szót. A nyilvános könyvtár, amely archiválási feladatokat is ellát, számos nehézséggel küzd a hétköznapiakban. Az előadó a politikai és társadalmi támogatás fontosságáról szólva megjegyezte, hogy az előbbi változása igencsak megnehezíti a tartományi könyvtárak életét, amelyek működését – sajnálatos módon – nem szabályozza egységes könyvtári törvény. Amint az előadásából kiderült, a hétszázezer kötettel rendelkező grazi városi könyvtár a túlélésért folytatja harcát, olyannyira, hogy a fenntartó az olvasói nyomásnak (a lelkes könyvtárhasználók aláírásgyűjtésbe fogtak kedvenc könyvtáruk életben tartásáért) engedve döntött úgy, hogy előzetes terveivel ellentétben mégsem zárhatja be a könyvtárat.

A konferenciát Nagy Attila, az OSZK Könyvtári Intézet nyugalmazott tudományos kutatójának *Szakemberek helyett gépek?* című kérdésselvető előadása zárta. Sokéves kutatásaira alapozott elemzését statisztikai táblázatokkal támasztotta alá, bemutatva az 1985-ös, 2000-es és 2006-os esztendőök tükrében azt, hogy mit olvasunk mi magyarok és milyen motivációk hatására? A konferencia másnapján, mintegy záróakkordként megrendezett „kerekasztal beszélgetést” Nagy Attila moderálta, azzal indítva a hozzászólásokat, hogy nem diagnózist kívánt felállítani, hanem arra a kérdésre keresi – és hallgatóságával is keresteti – a választ: közös erővel milyen kitörési pontokat lehet keresni, és hogyan lehet meghatározni azokat úgy, hogy a könyv, könyvtár, könyvtáros és olvasó összhangja ne esorbuljon, és az átalakuló világban ismét értelmet nyerjen, megérdemelt helyre kerüljön e négy alkotóelem harmóniája, megbecsültsége.

A Kodolányi János Főiskola könyvtárának vezetője és munkatársai remek szervezésének köszönhetően a résztvevők nemcsak a szellemnek asztalánál, de az osztrák paraszttanyán elköltött vacsora során a kulináris örömöknek hódolva is jóllakhattak, és azzal a jóleső tudattal térhettek nyugovóra, hogy a világban meglévő bajok ellenére a könyvtáros szakma mindig megteremti a maga kis szigeteit, ahol közösen gondolkodva a jövőről, jól érezhetjük magunkat. Köszönet érte...

Bartók Györgyi